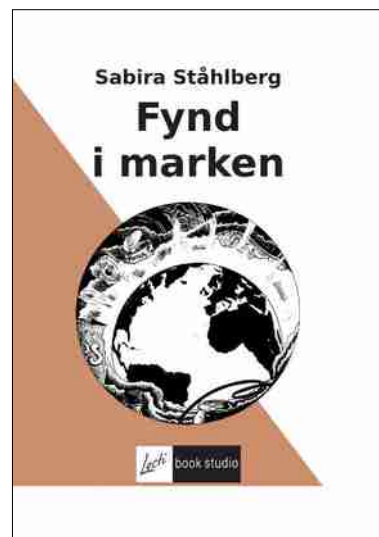

Fynd i marken

Fynd i marken handlar om föroreningar i jorden och om miljö, teknik och historia.

Arkeologer gräver i marken hundra år efter oss. De upptäcker bland annat plast, apparater och giftiga ämnen. De finner också sådant som är självklart för oss men inte för dem, för all information har försvunnit.

Boken berättar om möjliga följder av en solstorm, som slår ut vårt digitala och industrialiserade samhälle. *Fynd i marken* och facit i slutet diskuterar hur vi påverkar framtiden genom våra val och handlingar idag.

Författare: Sabira Ståhlberg

Illustrationer: Maria Viitasalo

Språknivå: 2 lättare

Diskussion: Vilka tankar väcker berättelsen hos dig?

Vad skulle du göra i huvudpersonens situation?

Jämför facit med berättelsen. Diskutera hur världen kan se ut om hundra år, både efter en solstorm och utan en katastrof.

Vilka föroreningar lämnar människor i naturen och särskilt i marken idag?

Vad kan du göra i din vardag för att minska på utsläpp och skräp?

Hur beredd är du att ändra på ditt liv för att minska på skräp och kemikalier?

Hur vill du att framtiden ska vara? Hur möjligt är det, att du får det?

Uppgifter: Skriv en berättelse om någon av bilderna i boken.

Rita egna bilder till texter ur boken.

Svara på frågan i slutet av boken: Vad kan du göra? Skriv en lista.

Beskriv en tidsperiod under de senaste hundra åren och berätta hur föroreningarna påverkat den.

Berätta eller skriv om hur kemiska ämnen påverkar jorden.

Berätta eller skriv om hur plast faller sönder.

Skapa en gemensam berättelse om vad ni som arkeologer finner i jorden om femtio år.

Fynd i marken: Läsförståelse

Kapitel 1: Vad har arkeologerna funnit?

- a) En avfallsplats
- b) En stor stad
- c) En apparat
- d) En fotboll

Digitala pengar och pass är borta, därför att

- a) det finns ingen elektricitet längre
- b) en solstorm förstörde datorernas minnen
- c) de blev omoderna och osäkra
- d) ingen är intresserad av dem längre

Solstormen

- a) slog ut alla apparater
- b) dödade halva befolkningen på jorden
- c) fick alla att bli banditer
- d) förstörde alla pappersböcker

Kapitel 2: Dagboken

- a) innehåller mögel
- b) förklarar hur folk använde hårtork
- c) säger hurdan mat folk åt tidigare
- d) visar var staden fanns

Tidigare

- a) begravde folk allt avfall
- b) använde folk apparater av metall
- c) tillverkade folk saker av plast
- d) använde folk sociala media

På Internet fanns förr

- a) information om alla människor
- b) kartor över alla länder
- c) affärsbrev och avtal
- d) kärleksbrev

Arkeologerna

- a) ogillar plast
- b) tror att apparater är leksaker
- c) letar efter värdefulla metaller
- d) är inte rädda för sjukdomar

Kapitel 3: Tidigare

- a) köpte och slängde folk mycket saker
- b) hade folk inga möbler
- c) använde folk ganska lite elektricitet
- d) visste folk inte om bakterier

Idag

- a) vet vi allt om tidigare människor
- b) är vi rädda för föroreningar
- c) odlar vi många grönsaker
- d) har vi massor av husdjur

Arkeologerna

- a) gräver fram leksaker
- b) samlar plastsaker
- c) ger metaller till chefen
- d) blir sjuka av virus

Kapitel 4: Metaller finns i

- a) gruvor
- b) kablar till apparater
- c) jorden nergrävda slantar
- d) plastsaker

En arkeolog kan få

- a) förgiftning av silver
- b) allergisk reaktion mot nickel
- c) bakterier på händerna
- d) dödliga sjukdomar

Solstormen

- a) dödade många arter
- b) sände människorna tillbaka till stenåldern
- c) styrde flygplan och skepp
- d) fick datorer och andra apparater att gå sönder

Kapitel 5: Arkeologerna blir glada

- a) när de hittar en burk med kött
- b) då de hittar prydnader för julen
- c) över en tavla de hittar
- d) då de får pris för gott arbete

De vet inte vad

- a) granna bollar och band är
- b) ett träd användes till i hemmen
- c) ett träd med stjärna i topp betyder
- d) man åt förr till fester

De undrar vad

- a) kalkon är
- b) morotslåda är
- c) skinka är
- d) som behövdes för fester

Kapitel 6: Axel hittar

- a) en svart låda med kablar
- b) en stor ask med knappar
- c) en vätskefylld flaska
- d) ett batteri

En termometer

- a) innehåller sprit
- b) har kvicksilver
- c) mäter värme och köld
- d) är ett rör av glas

Axel hittar en

- a) ask med metallband
- b) ask med band som kan rullas
- c) plastask med slantar
- d) låda av metall

Jag upptäcker en

- a) apparat med bokstäver
- b) låda med knappar
- c) låda med tangenter
- d) räknemaskin

Kapitel 7: Prylen jag finner

- a) är en kalender
- b) piper när fingret trycker på en siffra
- c) fungerar utmärkt
- d) visar tiden

Den lilla boken

- a) handlar om ormar
- b) innehåller koder
- c) är reklam för en rörmokare
- d) visar hur folk ska knyta skosnören

Axel finner

- a) en docka utan ben
- b) ett långt skaft med lurvig ända
- c) en borste för hår
- d) en borste för toaletten

Kapitel 8: Arkeologerna hittar

- a) en ny bok med koder
- b) en cykel
- c) en moped
- d) en kartbok

I plastflaskorna finns

- a) lemonad
- b) målfärg
- c) diskmedel
- d) schampo

Surt regn

- a) innehåller kväve
- b) tar upp kol från luften
- c) innehåller zink
- d) dödar växter och djur

Kapitel 9: Eldsläckaren sprutar ut

- a) vitt skum med bly och zink
- b) vatten som släcker elden
- c) frätande ämnen
- d) små partiklar som kväver elden

Cykeln Axel fann igår

- a) har försvunnit
- b) har de fört till reparation
- c) är olåst och obrukbar
- d) har Axel egentligen stulit

Säcken innehåller

- a) torkat hö
- b) konstgödsel med kväve
- c) potatis
- d) flisor av bark

Kapitel 10: Flaskan innehåller

- a) insektsgifter
- b) gödsel
- c) parfym
- d) schampo

De hittar ett garage med

- a) fläckar av olja
- b) bensinflaskor
- c) spår av målfärg och penslar
- d) bildelar

Axel lyckas

- a) få igång elverket
- b) starta datorn
- c) använda luftblåsare
- d) starta bilmotorn

Kapitel 11: Figuren med en säck

- a) syns tydligt mot bakgrunden
- b) är i skuggan av träden
- c) går för att gräva ner stulna saker
- d) vill få pengar för varorna

Vakten blir

- a) genast avslöjad
- b) arbetar ensam
- c) har ett nätverk av banditer bakom sig
- d) får mat istället för betalning

Sakerna de hittat är

- a) en rökvarnare med radioaktivt ämne
- b) en ackumulator
- c) solglasögon
- d) två cyklar

Kapitel 12: De har hittat farmors mors hus

- a) med gula väggar
- b) där det finns en dator
- c) med hjälp av ett oanvänt batteri
- d) med många blomrabatter

Flickan på datorns skärm

- a) småler och ber dem stiga in
- b) bor i ett rött hus
- c) visar hur apparater fungerar
- d) visar sitt rum med dockor

Flickan vinkar och

- a) visar en elvisp
- b) skrattar åt hårtorken
- c) demonstrerar köttkvarnen
- d) blåser en puss

Fynd i marken: Förklara ord

Kapitel 1: avfall, apparat, jordglob

gruva, förbjuda, förlora

Kapitel 2: giftiga ämnen, utsläpp

avdunsta, producera, laboratorium

Kapitel 3: pryl, återvinna, avstjälningsplats

elektricitet, gaser

Kapitel 4: bevisa, instrument, strängar

experiment, elektronik

Kapitel 5: konserverburk, analysera

konstverk, syre, tradition, bakterie

Kapitel 6: kvicksilver, ackumulator

batteri, kassett, video, kod, siffra

Kapitel 7: symbol, kultföremål

ohygienisk, reagera, koppla, spränga

Kapitel 8: årsringar, bubbla, påverka,

jordskorpa, kosmetika, normal

Kapitel 9: spade, dynamit

konstgödsel, överraskning

Kapitel 10: insektsgift, sädesslag, lagbok

bensindunk, handbok

Kapitel 11: arrestera, erkänna, bandit

muta, geigermätare, gen, snoka

Kapitel 12: flaga, ånga, media

blinka, vispa, information